

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/188550,Pawel-Zielony-Polityka-ciasteczek-Delicje-i-Sluzba-Bezpieczenswa.html>

26.02.2026, 21:52

Paweł Zielony: Polityka ciasteczek. „Delicje” i Służba Bezpieczeństwa

Ostatnia dekada Polski Ludowej kojarzy się z powszechną szarżyzną, pustymi półkami w sklepach, szeregiem ograniczeń obywatelskich oraz brakiem perspektyw. Poczucie to potęgowała trauma wynikająca z wprowadzenia przez gen. Wojciecha Jaruzelskiego stanu wojennego. Na osłodę trudów tego życia społeczeństwo, spragnione namiastki czegoś wyjątkowego, dostawało od władzy ludowej m.in. „Delicje”.

[Aparat bezpieczeństwa Gospodarka](#)

30.08.2026

Ciasteczka te produkowane były przez ówczesne Zakłady Przemysłu Cukierniczego im. „22 Lipca d.[awniej] E. Wedel”. Stanowiły symbol sukcesu epoki I sekretarza PZPR Edwarda Gierka i w założeniu decydentów miały być powszechnie dostępnym towarem luksusowym.

Do wytwarzania tych słodczy w 1976 r. został zbudowany zakład w Płońsku. Powstał on w oparciu o brytyjską licencję i wyposażony został w najnowocześniejsze w tym okresie maszyny zakupione w RFN. Wszystko to zrealizowane zostało dzięki kredytom pozyskanym z Zachodu. Zakład pełną zdolność produkcyjną osiągnął w 1977 r. Wytwarzane w nim były m.in. „Delicje szampańskie”, herbatniki „Pinokio”, cukierki „Bergamo” i „Samanta” oraz tzw. masy tłuste na potrzeby rynku krajowego. Głównymi zagranicznymi odbiorcami produkcji były: RFN, Szwecja oraz kraje socjalistyczne.

Tutaj należy wspomnieć, że pierwsze okrągłe ciasteczka biszkoptowe z pomarańczową galaretką i polane czekoladą zostały wyprodukowane w 1927 r. przez brytyjską firmę McVitie & Price. Odizolowani od świata obywatele Polski Ludowej nie mieli świadomości, że na Zachodzie ich rarytas od pół wieku jest powszechnie dostępny pod nazwą „Jaffa cakes”.

Kryptonim „Delicja”

Nowo powstały oddział Wedla, tak jak większość zakładów przemysłowych PRL o kluczowym znaczeniu gospodarczym, pozostawał w zainteresowaniu Służby Bezpieczeństwa. Funkcjonariusze SB dwukrotnie zakładali teczki na płońską filię zakładów „22 lipca”.

Pierwszateczka dotyczyła sprawy operacyjnego sprawdzenia krypt. „Delicja” prowadzonej od 30 sierpnia 1980 r. do 19 marca 1981 r.

Data jej założenia zbiegła się z falą ogólnopolskich strajków, które miały miejsce w zakładach pracy oraz z faktem podpisywania przez przedstawicieli protestujących fabryk z delegacją rządową porozumień sierpniowych.

29 sierpnia 1980 r. kontakt operacyjny poinformował Wydział III A KWMO w Ciechanowie o:

„[...] wystąpieniu nastrojów niezadowolenia na tle warunków płacowych w Zakładzie Pieczywa Cukierniczego w Płońsku”.

Ostatecznie postulaty pracowników zostały rozpatrzone przez specjalnie powołaną do tego celu

komisję Zjednoczenia Przemysłu Cukierniczego, w wyniku czego wprowadzona została regulacja płac „którą objęto całą załogę”. Średnia podwyżka wynagrodzeń wyniosła wg informacji SB około 700 zł.

W latach 80. w zakładzie tym pracowało od 700 do 900 osób. Na jego terenie w listopadzie 1980 r. powstała NSZZ „Solidarność”, do której wg akt operacyjnych zapisało się 50% załogi. Prawie tylko samo pracowników było członkami istniejącego wcześniej Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Spożywczego i Cukierniczego. Celem działań SB, oprócz zażegnania groźby przerwania produkcji, było opracowanie informacji o sytuacji i nastrojach panujących w zakładzie dla wojewódzkich władz politycznych i administracyjnych.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Aparat bezpieczeństwa, Gospodarka

Artykuł

91

IV

01V 00 662/90

Z

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

WZGLĘD
W PRAWIE

WZGLĘD
W PRAWIE

02.1.12. 12.12.1985/80

TAJNE

spec. znaczenia

MATERIAŁY • ARCHIWUM

Szczegółowy Wydział 80

WUSW w Ciechanowie

do nr. 3111V

"Delicja"

WYKONOWANO dnia 14.12.99

91/4 91

SPRAWA OBIEKTOWA

ZNIESIONO KLASZKĘ TAJNOŚCI

karty/strony: 1 - 35

na podst. art. 6 ust. 3 ustawy o ochronie informacji niejawnych

(Dz.U. z 2010 r. Nr 182, poz. 1228)

oraz dokumentu będącego podstawą dokonania czynności

karty/strony: 1 - 35

na podst. art. 7 ust. 2 ustawy o ochronie informacji niejawnych

(Dz.U. z 2010 r. Nr 182, poz. 1228)

2.4 KWI 2011

Bożena Hermanńska

data

imię i nazwisko

podpis

REJESTROWANO

W WYDZIALE "C" KWMO

pod Nr. 4878

dn. 1985.06.20

podpis

Ciechanów

88/30603/88